

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Neurankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 38

Sobota, 12. maja 1934

Leto IX

Dajmo mladini možnost udejstvovanja

Kam prehaja mladina in zakaj?

Nekaj reklame je in nekaj resnice, če se danes pojavlja parola, da beži mladina na skrajno desnico. In kdor hoče utemeljiti svoje desničarsko stališče, pravi enostavno, da je danes taka doba, ko vse dere na desno k fašizmu in diktaturi. Ni pač drugega izhoda, kakor tuliti z volkovi.

Reakcija je dober psiholog. Prav dobro ve, da je mladina vnetja za akcije in najbolj nora akcija reakcije je akcija za absolutistično diktaturo, ki je zanjo nujna, če si hoče še ohraniti politično in gospodarsko oblast.

Mladina ni za fašizem in diktaturo, ker je idealna.

Nima pa potrebne predvzgoje, da bi mogla politično-kritično presojati, kam vodi ta ali ona akcija. Te zrelosti mladina ne more nikjer dobiti, ker se ji v šolah in tudi v družabnih razmerah nudi vzgoja, ki ima z realnim življenjem malo ali pa nič opravka. Mladina se vzgaja v navduševanju za politične in druge ideale in s tem je konec realne izobrazbe. Med mladino so pa tudi samostojnejši misleci, ki pregledajo namen vzgoje. Ta mladina preide v ekstrem in si ustvarja povsem nove poglede na življenje in metode, po katerih naj se svet »korigira« ali »izpremeni«. Mladina se torej, ko dorašča, cepi v dva velika tabora:

služe dobe in samostojne mislece. Ne ta in ne oni labor pa nima resničnega vpogleda v realistično nujnost družabnega življenja, ker ji za to spoznanje potrebnega pouka nihče ne nudi.

Tako se dogaja na celi črti, da se razvija družba s svojimi problemi zase, mladina pa tava in išče, kje in kako bi se koristno udejstvovala v človeškem življenju. Toda te prilike nima, nihče je ne kliče, nihče ne sodeluje z njo in nihče ne reflektira na nje idealno sodelovanje. Mladina v splošnem namreč ni ne špekulant in ne verižnik s svojimi idejami.

Prav zato je eminentne važnosti, da se mladina pritegne k aktivnemu sodelovanju, da ras v gibanju in se razvija z njim ter po prejšnjih generacijah započeto delo nadaljuje s svojo mladeniško idealnostjo, poštenostjo in požrtvovalnostjo.

Velika napaka v vzgoji mladine tiči prav tam, da se tako sodelovanje ne vrši. Šolska in meščanska vzgoja zavaja mladino na stranpota. Tudi v meščanskih političnih in gospodarskih gibanjih ni mladine. Mladina, pravijo, naj se uči, kako smo slavni, kako bomo to slavo povečali, če nas napade sovražnik, pleza naj po hribih, veseljači naj, prireja naj veselice, uči naj se sukati puško; vse drugo bomo opravili sami. In ko je treba spretnih politikov, sociologov, pametnih gospodarjev, imamo izborne športnike, dobre strelce in dobre veselične odbore, politično in socialno izobraženih ljudi pa ne. Kaj bi se potem čudili, če mladina, ki se danes nahaja tudi v veliki socialni bedi, zakoprni pa akciji in ji je dobrodošel tudi slepar, samo da priporoča širokopotezno s frazami okičeno akcijo. Mladina takih akcij ne more presojati, zato jo navdušijo, ker so pač akcije.

S tem smo hoteli povdariti nujno potrebo,

Ravnatelj Mednarodnega urada dela v Jugoslaviji

Socialne posledice svetovne krize

Generalni direktor Mednarodnega urada dela v Ženevi Harold Butler je doposlal vsem vladam članicam letno poročilo o poslovanju organizacije dela. Poročilo bo služilo kot podlaga za nadaljnja sklepanja na 18. seji Mednarodnega urada dela, ki je sklicana na dan 4. junija t. l.

Generalni direktor opisuje v poročilu glavne simptome razvoja gospodarske krize. Ti so v glavnem produkcija, cene, okretnost trgovine

itd. Važne se tudi valutne naloge raznih držav. Nadalje pojasnjuje poročilo socialne posledice gospodarske krize in sicer s stališča nezaposlenosti, socialnega zavarovanja, mezd, delovnega časa in delavskega gibanja.

Generalni direktor Butler obišče te dni tudi Rumunijo, Bolgarijo in Jugoslavijo. V Beograd je dospel dne 10. t. m. iz Sofije ter ostane več dni v Jugoslaviji.

Nedeljski vaješki pouk

Zaradi splošne krize

Je potreben socialni in kulturni napredek

Skrajno značilno in zlo je, da prav povsod nastopa ali se vsaj vsiljuje reakcija, čeprav bi bilo z ozirom na splošno krizo potrebno pospeševati socialni in kulturni napredek. Zakaj, če je človeška družba zabredla v današnje socialno in kulturno polomijo, tiči vzrok v tem, ker se družba ni sporedno modernizirala z razvojem. Tehnični in produkcijski napredek je prehitel, urejevanje socialnih razmer pa je zaostalo. Tako se je zgodilo, da je gospodarski sistem izbacnil iz gospodarstva že doslej silno velik odstotek ljudi, ki so postali nepotrebni. Ti so predvsem nezaposleni.

Če bi se bila socialna struktura družbe razvijala sporedno z razvojem gospodarstva, bi danes ne imeli kaosa, ki nas postavlja pred grozovito negotovost. Nihče danes ne ve, kam in kako, ker družba ni prežeta s socialnostjo, marveč pričakuje svoje rešitev le v staroveških reformah in diktatu.

Uvidevnosti ne najdemo nikjer in če se pameten mož domisli te resnice lopnejo po njem in preglušijo njegov opomin s praznimi šovinističnimi frazami ali terorjem. Niti resnice ne smeš povedati, če reakciji ni všeč.

Zakaj povdarjamo to? **V tem primeru gre za odpravo nedeljskega vaješkega pouka.** V delavskem varstvu tudi sili povsod reakcija na dan, delovni čas se podaljšuje, mezde se znižujejo, da bo reakcija popolna, naj se še za vajece uvaja nedeljski pouk?

Če bi imeli gospodje podjetniki sijajno konjunkturo, bi se nam zdela zahteva nedeljskega pouka utemeljena v podjetniški sebičnosti. Toda konjunktura ni, ali vajece se mora izmzgavati ves teden ter mu niti nedelje ne privoščiti v počitek, razvedrilo, samoizobrazbo ali karkoli.

da se tudi delavsko gibanje bolj in bolj briga za mladino.

V vrstah delavskega gibanja se mora nahajati

delavska in inteligentna mladina.

Vsa mora rasti z delavskim gibanjem s tem, da v njem enakomerno sodeluje s svojimi starejšimi sodrugji in sodružicami. To je potrebno, prvič, da se mladino pravočasno pritegne v gibanje, in drugič, da se mladina vzgoji v duhu gibanja, spremlja njegova razvoj ter delo v gibanju, ko jo to pokliče na vodilna mesta, v pravem pravcu nadaljuje in dirigira.

Torej niti to ne, dasi stanje današnjega sistema kategorično zahteva. omejitev delovnega časa do skrajnosti in izpopolnitev splošne socialne preskrbe. Kako naj ljudje sicer žive?

V Dravski banovini smo inteligentni. Imamo razvito obrtništvo, učiteljstvo in nekaj razsodne inteligence. Ali so vsi ti krogi slepi in gluhi? Zakaj imamo časopise, da niti ene besede ne čitamo v njih v prilog tega in tudi drugih socialnih in kulturnih vprašanj?

Ali smo kupljeni, ali imamo strah pred javnostjo, da ne povemo resnice?

Vaješko vprašanje ni sicer v tem primeru svetovnopolični problem. Ne, to ni! Toda dokazuje pa, kako malo razumevanja je med interresiranci na tem vprašanju za današnje splošno krizo. S tem, če so odprta vrata za nedeljski vaješki pouk, ni še rečeno, da mora napreden človek izrabiti to priliko. Današnja družba zahteva temeljite reforme, ne pa čehovske in staroveške reakcije. Prosvetljena doba potrebuje prosvetljene, duhovno in fizično krepke in spočite ljudi. Manu-elno delo nima več nekdanje važnosti, pač pa je potreben danes fizično krepak in duhovno oborožen človek. Zahteva se torej, da človek posluži stroj in za to delo so potrebne konsolidirane sile človeka.

Proč torej z reakcijo, ki ubija človeka!

Za vajece pa se naj odpravi nedeljski pouk popolnoma!

To nalogo imajo obrtniki in podjetništva sploh, dalje učitelji in starši, in tudi delavstvo.

Nelepa je tudi časopisna »objektivnost«, kakor je nekdo zapisal, da o socialnih vprašanjih najraje — molči.

Skokov v razvoju ni. Če pa delavsko gibanje poskrbi za primeren naraščaj, potem ostane kontinuiteta razvoja trdna, tako trdna, da prežazi tudi najhujše reakcije. Prav ta briga delavskega gibanja nam jamči, da bo sedanja kriza, ki jo je povzročila reakcija, pregažena s sijajnejšo zmagajo. Delavstvo jamči za to!

Trocki ostane v Franciji. Francoska vlada je dovolila Trockemu, da se naseli na otoku Aix. Otok je komaj dva do tri kvadratne kilometre velik ter prebiva na njem par sto ljudi.

Kantonske volitve v Brnu

Znaten uspeh socialistnih demokratov

V nedeljo so bile v švicarskem kantonu Bern volitve devetčlanske vlade. Socialistni demokrati so se teh volitev prvič udeležili. Prejeli so 53.000 glasov. Izvoljeni so bili trije socialnodemokratski člani vlade.

Socialistična internacionala se preseli v Pariz

Socialistična internacionala je imela doslej sedež v Zürichu ter namerava prenesti svoj sedež v Pariz. Švica je sicer nevtralna dežela, vendar so mednarodne zveze otežkočene s sosednjimi diktaturami, dočim sedež v Parizu te zveze znatno olajšuje.

Poljski socialisti:

Za spravo med Čehoslovaško in Poljsko

Dne 7. t. m. je imelo glavno vodstvo poljske socialistične stranke sejo v Varšavi, na kateri je bilo sprejetih več resolucij. Med drugimi tudi ostra resolucija, ki obsoja poljsko kampanjo proti Čehoslovaški.

Zopet 80 rudarjev mrtvih

Jamska katastrofa v Nemčiji

V kalijevem rudniku Kanlenberg-Buckingen je izbruhnil dne 7. t. m. požar, ki se je silno naglo širil. Večina rudarjev je bila takoj obveščena o nesreči in se je rešila. Mnogo teh rešencev je dobilo opekline in razne poškodbe. 80 rudarjev pa ni moglo več prodreti iz jame ter so ostali odrezani od zunanjega sveta. Proti večeru so pričeli rov zazidavati. 80 rudarjev v rovu je nedvomno izgubljenih. Francoska družba za izdelovanje luča v Alzaciji je ponudila pomoč, ko je zvedela o nesreči. Vodstvo kalijevega rudnika pa se je zahvalilo za ponujeno pomoč, češ, da je zaradi obsežnega požara reševanje nemogoče. Pomoč je torej nepotrebna.

Za in proti razorožitvi

V angleški vladi se prepirajo

V angleški vladi je že dalje časa nesoglasje. Gre predvsem za razorožitveno vprašanje.

Razorožitveni odsek je izdelal nov načrt za razorožitev, ki bi ga vlada podpirala namesto Macdonaldovega načrta. Nekateri ministri pa menijo, da ni mogoče določiti izvedljivih garancij za slučaj konvencije. Iz tega razloga so mnenja, da naj stvar teče svojo pot, ker razorožitve ni mogoče ustaviti.

Zadeva utegne povzročiti izpremembe v angleški vladi.

Epp bodoči predsednik Nemčije. Ker je Hindenburg bolan, se v političnih krogih že bavijo z vprašanjem, kdo bo bodoči predsednik Nemčije. Hitler sam ne mara kandidirati za predsedništvo, pač pa je določil za to mesto svojega prijatelja bavarskega namestnika generala Eppa. General Epp je star 66 let.

Akcija za izboljšanje mezd Dnevi propagande proti tuberkulozi

Tuberkuloza ali jetika je danes delavska bolezen. Toda bolizen ni samo delavska, marveč za njo umirajo tudi umetnik, pisatelj in drugi. Imenujemo to bolezen splošno in ljudsko. Prizadeti so pa po njej zlasti oni, ki se slabo hranijo, nimajo svežega zraka ali počitka in razvedrila. Tuberkuloza, oziroma nje razširjenost, je posledica težkih socialnih razmer, posledica gospodarskega sistema. V bednih socialnih razmerah se razširja tuberkuloza epidemno, ker je nalezljiva in ker nalažje zastruplja in razjeda slabotne, oziroma oslabilene organizme. Človek, še bolj otrok, je neizogibno eksponiran tuberkulozi, če nima zadosti zdrave hrane, zraka in razvedrila v prostem času in na zraku. Ne trdimo pa, da ne bi bilo razuzdano in nerejeno življenje tudi lahko povod obolenju za tuberkulozo.

Po vsej pravici in moralni dolžnosti je boj proti tuberkulozi najnujnost človeške družbe. In če sklicuje te dni protituberkulozna liga kongres, ki se bo vršil prvi dan v Brestovcu pri Zagrebu, dva dni v Ljubljani ter po en dan v Topolšici in na Golniku ter na katerem bodo predavali prvi specialisti za tuberkulozo in propagirali najuspešnejše ukrepe proti tej epidemiji, potem pač ne moremo reči, da bi kongres ne bil human, plemenit.

Poznavanje tuberkuloze in nje značaja je že danes tako temeljito doznano, da je nje zdravljenje skoraj zanesljivo; znani so tako pozitivni pomočki v zdravljenju tuberkuloze, da je nje ozdravljenje, če le bolnik še ni izgubil preveč fizičnih sil, sigurno.

Protituberkulozni kongres pa nima sama tega namena, da propagira zdravljenje tuberkuloze. Kongres naj ima višji, večji namen. In nedvomno bodo referenti na kongresu višji namen kongresa predvsem poudarili.

Zdravljenje tuberkuloze je sicer ogromna porata narodnega imetja, če bi propaganda proti tuberkulozi imela samo ta namen. Bolniki so potrebni nege, dolžnost družbe je to. Toda prva dolžnost je, odpraviti družabne vzroke, ki povzročajo, da se tuberkuloza bolj in bolj širi epidemno. Kongres lepih besed in platičnih resolucij pa ne more imeti večjega uspeha, dokler družba in oblasti ne posvetijo vse pozornosti socialnim nedostatom, ki so leglo tuberkuloze.

Navedimo samo nekaj zgledov. Ali se građe zdrava in higijenična stanovanja za neimovite sloje, delavce, nameščence in nižje uradnike? Nel

Naravnost moda je postala, da se v vsaki hiši ali vili građe vložna, zatohla in draga kletna stanovanja. In kdo naj gre v ta stanovanja? Velike in siromašne rodbine, ker so ta stanovanja še vendar cenejša kakor druga še bolj po oduševskih cenah, ki v desetih letih plačajo gospodarju celo hišo. In nikogar ni, ki bi rekel svoj veto: proč s stanovanjskim oduševstvom in kletnimi stanovanji.

Prav te dni se vrši v lesni industriji, ki šteje okoli 200 delavcev in delavk, ljuta borba. V lesni tovarni je doslej zaslužil kvalificirani delavec največ okoli 60 do 70 Din na mesec. Tovarnar hoče sedaj znižati mezde na 1.50 Din na uro ob deseturnem delu. Tako bi delavci zaslužili po 15 Din na dan, da si ima tovarna precejšnjo zalogo blaga in dobro konjunkturo. Delavstvo mora pri delu samo plačevati tudi nekatere potrebščine, tako da časih še doplača nekaj dinarjev za porabljene predmete, namesto da bi prijel mezd. Ni čudno, če se delavstvo upira. Tu naj povedo modriji življenjske filozofije.

kako naj živi delavec, delavka, z rodbino morda z zaslužkom 15 Din na dan, da si ohrani življenje?

To je samo primer.

Takih primerov bi lahko navedli mnogo, da ne rečemo, da so življenjske razmere delovnih slojev sploh pod vsako kritiko in naravnost zrele za epidemno širjenje tuberkuloze. Delovni narod nima kruha, nima stanovanj, marveč samo trpljenje. Današnja družba eksploatira delavca na nečuden način ter mu uničuje fizične in moralne sile.

Plemenita je borba proti tuberkulozi, toda današnja borba popravila zlo le relativno, to je zdravi vsled razmer obolele osebe, dočim bi morala biti naperjena proti zlu povzročevalcu, to je, poskrbeti za zadostno zdravo prehrano, za zdrava zračna

Pred polomom razorožitvene konference Henderson se boji

Sodrug Artur Henderson, ki je bil v angleški delavski vladi zunanji minister, je obdržal po nalogu Društva narodov še po odstopu vlade predsedstvo razorožitvene konference. Henderson je vodil vsa pogajanja z neverjetno požrtvovalnostjo in aktivnostjo. Sam je potoval v nekatere države, toda sedaj mora priznati, da se države glede razorožitve »ne morejo« spoznameti. In če se položaj ne izpremeni na seji splošne komisije, bo vse delo neuspešno in Društvo narodov bo s tem odreklo v silno

stanovanja in počitek opešanega človeštva. Povzročitelji teh nedostatkov so pravi krivci in čim se neizogibno odpravijo, bo tudi tuberkuloza redkejši pojav, ker nje naval premagava večina že tudi vsak močan organizem sam.

Za treznega človeka je jasno, da so socialne razmere družabna napaka, ki zahteva ogromnih naporov v svrhu zdravljenja nesrečnih bolnikov. Kongres naj torej jasno pove vsem merodajnim faktorjem ne le, kako je treba bolnikom pomagati, kako naj se bolezen sploh prepreči!

Da kongres le ne bi govoril gluhim ušesom!

vážnem vprašanju. Tako je povedal Henderson časnikarjem.

Pomembno za vprašanje razorožitve je pa tudi, da Anglija sama poleg drugih držav oborožuje Nemčijo z dovoljenjem angleške vlade ter da ima Anglija najbrž z Nemčijo nenapadalen pakt, ker namerava ostati nevtralna v primeru spopada med Francijo in Nemčijo.

Iz vsega je torej sklepati, da se bo tekma med oboroževanju med posameznimi državami nadaljevala.

Stavka v tovarni Doctor in drug se nadaljuje

Obrambni boj — izprtje delavstva

Na list je večkrat poročal o neverjetnem izkoriščanju delavstva v tekstilni tovarni Doctor in drug, kjer vladajo poleg tvrdke Schonsky gotovo najneznosnejše razmere v tekstilni industriji. Tudi stavka, ki je spontano izbruhnila minuli ponedeljek, je nov dokaz, da tako ne sme več dalje.

Znani so slučaji, da zaslužijo v tej tovarni nekateri delavci komaj po 90 Din štirinajstredno,

medtem ko znaša povprečna mezda štirinajstredno po 220 Din do 250 Din. Višje mezde zaslužijo le redki posamezniki in pa oni, ki delajo po 16 ur na dan. Ako odštejemo od tega zaslužka zakonite odtegljaje, dalje kazni, v enem oddelku morajo delavci plačevati celo štirinajstredno po 1 Din za čiščenje stranišča, potem si pač lahko vsakdo ustvari sliko, kako živijo delavci, zaposleni v tej inozemski tovarni, ki je v povojni dobi izžela iz domačega delavstva ogromne dobičke.

Pritožbe obratnih zaupnikov, ki stremijo za tem, da bi se neznosne razmere izboljšale, se ne upoštevajo. Vodstvo odpravi običajno zaupnike, kadar nameravajo posredovati, z izgovorom, da nima časa razpravljati!

Cesto izgleda, kakor bi se delavstvo

namenoma izzivalo

obupnim korakom. Gotovo je bilo ob priliki te stavke vodstvu dobro znano, kakšno razburjenje vlada med zaposlenimi radi nesramno nizkih mezd, ki jih prejemajo za svoje delo. Toda predno so zamogli delavci izročiti vodstvu tovarne svoje zahteve po zvišanju mezd, je isto na licu mesta odpustilo nekega delavca, ki je v svojem prostem času pobiral podpise za podkrepitev mezdnega gibanja, kar je povzročilo spontano stavko.

Vodstvo tovarne je tudi zadnji trenutek odklonilo posredovanje zaupnikov,

radi česar se konflikt ni mirnim potom poravnal. Namen vodstva je bil torej prozoren.

Sledilo je takojšnje izprtje in odpuščaj delavstva, ki je na vseh svojih zborovanjih odločno izrazilo, da zahteva izboljšanje položaja, ker mu s temi prejemki ni mogoče izhajati.

Splošna delavska strokovna zveza je obvestila vse merodajne faktorje o nevzdržnih razmerah in zlasti zahtevala, da

Inspekcija dela in Delavska zbornica ukreneta potrebno, da se uvedejo pogajanja.

Delavstvo je solidarno. Podjetje je računalo s tem, da delavstvo ne bo solidarno.

Doma in po svetu

Gospodarska konferenca Male antante se je vršila v Bukarešti od 1. do 9. t. m. Predmet razpravam je bila trgovina in promet. Konferenci je predsedoval rumunski zunanji minister Titulescu, ki je letos na vrsti.

Mala antanta se poteguje za stalno zastopstvo v Društvu narodov.

Proti tujskemu prometu v Jugoslaviji. Avstrija namerava uvesti za potovanje v Jugoslavijo posebno takso 800 šilingov. Oviranje osebnega prometa, ki se skoraj povsod postruje, ni najboljšee znamenje za sodelovanje narodov.

Atentati v Avstriji. Dne 10. t. m. je bilo na Dunaju in v Solnogradu izvršenih več bombnih atentatov.

Jugoslovanska trgovinska pogodba z Nemčijo je v Nemčiji odjeknila jako povoljno. Nemci pišejo, da pred vojno niso poznali Srbov ter so se dali zapeljati v vojno po sovraštvu Avstrije do Srbije. Pogodbo hvali tudi jugoslovanski berlinski poslanik Baludžić.

80 dijakov sme na berlinsko vseučilišče. Na berlinskem vseučilišču je jugoslovanska vlada dovolila 80 prostih dijaških mest.

Končno se bo Kadić branil vendarle iz svobode. Narodni poslanec in beg Kadić Husejin je po poročilu strokovnjaške komisije ukradel deset milijonov dinarjev v obveznicah in izterjal okoli dva milijona na obrestih. Kadić je bil v zaporu in je obtožen. Prosil je, da bi se branil svobodni, ne v zaporu. Sodišče je njegovi prošnji ustreglo, ko je položil milijon dinarjev kavicje. Kadić je to lahko storil.

Poneverba pri zagrebški mestni občini. Zagrebški mestni blagajnik Ivan Šostarić se je javil oblastem, da je od 1925 dalje poneveril večjo svostno denarja.

Hindenburg je bolan. Že nekaj tednov se nemški predsednik Hindenburg politično ne javlja. Sedaj priznavajo, da je opasno bolan. Hindenburg se namreč nahaja v 57. letu starosti. Po Hindenburgovi smrti v Nemčiji najbrže ne bo več predsednika, ampak samo »voditelj« Hitler. Kdo pa pride za Hitlerjem, je težko uganiti. V borbi sta med seboj že danes delavstvo in monarhisti.

Belgijski kralj Albert umorjen? Belgijski kralj je padel z neke pečine na izletu ter se ubil. Sedaj trdi oberst Hutchinson, da je bil kralj Albert umorjen. Trdi, da ima take dokaze, da bi jih priznalo vsako angleško porotno sodišče.

Alli si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tone Maček:

69

Slučaj Kumberger

Dolfe je krenil po ulici v naselbino in izginil za prvim vogalom. France in Janez sta nadaljevala pot mimo »buršenhavza«, v katerem je šumelo kakor v panju. V sobah je bilo slišati smeh, prerekanje, petje in glasove harmonik. Za poslopjem so se na dolgih vrveh sušile na solncu šihtne cape, trde od blata. Tu so se ob dolgih klopih umivali fantje z vodo iz škafov in drug drugega obrizgavali, kar je vzbujalo mnogo smeha, odobravanja, pa tudi protestov. Iz kuhinjskih oken se je povsod kadilo in dišalo po zapaljeni masti. Ko so zagledali Trpinova »purša«, so ju takoj začeli oklikavati:

»Glej jih, glej, »privatniki« se že sprehajajo, mi pa se še umili nismo; seveda, če ju kosilo že na mizi čaka, ko prideta, mi si ga pa moramo šele sami skuhati.«

»Pa še vi pojdite med »privatnike«, kdo vam pa brani,« se je odrezal Janez.

»Seveda, da bi morali tuje »pankrte« pestovati.«

»Bravo, Alič! Dobro si mu povedal,« so se krohotali tovariši.

»Kaj bi tisto,« jih je miril drugi. »Saj tema dvema pri Trpinku ni treba pestovati. Je že prestara.«

»Pa njena hči bo kmalu godna.«

»Če bi ti bil pri nji, bi najbrž res že bila.«

Zopet krohot.

»Ali te je sparil? Alič, ne daj se!«

»Misliš, da sem tak ko ti, ki ti je Kumlane odpovedal stanovanje, ker si malo preveč k njegovi šestdesetletni tašči silil.«

»Ha, ha, ha! Živijo, Alič!«

»Pri šestdesetletni se mu vsaj ni treba ničesar več bati.«

Aličev je pa nenadoma dobil poln škaf vode na glavo. Otresel se je ko kužek, ki prileze iz potoka, nato pa je pograbil svoj škaf in tekkel z njim za svojim sobesednikom, ki mu je bil dal tako hladen odgovor. Z divjim krikom in smehom je vse planilo za njima okrog vogala in podžigalo tekmovalca z ironičnimi vzkliki.

Stari Drenovec, ki je že dvajset let stanoval v tem fantovskem babilonu, je s prizanesljivo dobrodušnostjo zrl za razposajenci, potem pa se je obrnil k Janezu:

»Si jih videl vrage? Prešerni so, kakor bi junce spustil prvič na pašo. Vse oblažajo, kar pride mimo. Še tebi niso prizanesli, čeprav brez vzroka, saj ti imaš nočno, nisi prišel šele ob dveh domov.«

»Kaj češ, saj jih poznam. Vseeno so dobri tovariši. Kadar treba, radi drug drugemu pomagajo. Se pač bolj ugodno počutijo tu, kjer lahko noré po mili volji, medtem ko se mora v zasebnih stanovanjih vedno ozirati na ostale sostanovalce. No, meni je ljubši red in mir.«

»Jaz pa sem se med njimi čisto privadil. Se prav dobro razumemo. Včasih je pač treba malo potrpeti. Kam sta se pa namenila?«

»Kar tako, malo po okolici. Vreme je lepo in naspala sva se tudi.«

»Če vaju ne čaka kaka živalica tam gori v grmovju,« je hudomušno pristavil Drenovec in jima požugal s prstom. »Ravno prej sem videl eno, ki je šla tod mimo in se je venomer ozirala.«

»Na naju gotovo ne čaka,« je menil Janez, zamahnil z roko v pozdrav in se okrenil s Francetom navkreber.

Kolonija je ostala za njima. Tu gori so bile sem in tja med zelenjem raztresene le še posamezne enodružinske hišice, ki so si jih podjetni in štedljivi rudarji postavili na rudniškem svetu. Uprava jim tega ni branila, saj je bilo celo v njenem interesu, da se ti razkopani in neplodni predeli vendar na kak način izkoristijo. Če to store rudarji na svojo pest, ji je bilo vseeno, saj pri tem ne trpi nobene škode, nasprotno, s tem priveže gotovo število rudarskih družin stalno na rudnik. Vedela je dobro, da so delavci, ki so vkle-njeni z ene strani od podjetja, z druge strani pa po svoji koči in koščkom vrta, najzanesljivejši.

Ob obeh straneh razkopane poti so se vrstili nizki plotovi iz lat, lesenih palic in bodečega veievja, ki so razdeljevali zemljišče v majhne grede krepirja, solate in fižola, po katerih so si dajale cravka ženske in se sitnariji otroci. Po plotovih so se vsepovsod sušile cunje.

Nekdo je zaklical od bližnje bajte:

»Kam pa vidva, hej?!«

Bil je Kurent, ki je sedel na klopi pred svojo kočjo in kadil iz dolge pipe.

(Datje prihodnjič.)

V ogledalu

Ljudje vstopajo v sveto katoliško cerkev.

Po »Slovincu«: »Za prepoved svobodnih zidarstev loč v Avstriji ni potrebe. Saj člani že pol leta, zlasti pa po februarških dogodkih izstopajo iz teh lož ter prosijo za sprejem v katoliško cerkev. Če pojde tako naprej, bodo v ložah ostali samo še generali brez vojske, katerim pa ne bo preostalo drugega kakor, da lože zapro.« Dasi nimamo z ložami nič opraviti in je treba lože daleko ločiti od svobodnomiselnosti ali brezverstva, primerjamo z gornjim to-le iz »Del. Pravice«: »Še o spreobrnitvi delavcev. Na spreobrnitev delajo tako: kdor ostane še brezverec, ne dobi niti dela, niti uiti podpor, pa še preganjanje je lahko. Zato spreobrnitve. Toda bog nas varuj takih spreobrnitev!« Kaj je torej prav. Zgoranje, kar poroča glasilo KA in pa katoliškega fičafajstva oz. »fičafajškega katolištva«, ali spodnje, kar navaja glasilo krščanskih socialcev? Bralec sodi sam!

Nepošten in neznačajen način agitacije meščanov. Ni še dolgo od tega, kar smo v »Slov. Narodu« čitali poročilo o zborovanju trboveljske JNS. Tam smo videli, da je neki govornik agitiral proti marksizmu z navedbami, kako so marksistični voditelji ustanovitni in navajal kot primer ono, tedaj že davno razkrinkano laž o pokori s. Severinga in njegaja brošuri. Tedaj smo dejali: fej, če nimate drugih argumentov proti nam kakor ogbane laži — potem še te lahko spravite v svojo vso prenašajočo malho. Pa ni bilo treba dolgo čakati na sličan primer iz nasprotnega tabora. V »Slovincu« z dne 3. marca t. l. piše »Slovenčev« urednik K. (po naznanilih baje duhovnik dr. L. K.) pri svojem opisu poiti poleta z nemškimi letalom iz Beograda v Berlin tudi to-le: »Mimo Dunaja smo kar švignili. Iskal sem tiste »Hofe«, za katere se je v februarju vršila bitka, a vso pozornost mi je vzela tista široka cesta, ki se kot neka draga izteka od Dunaja čez državni most in se zarezaje skozi nepregledna vrtove ter izgine na severovzhodu proti češki meji. Ker po tej česti so bežali »Führerji« avstrijskega socialističnega delavskega Bauera, Deutsch, Körber, ko so svoje ljudi naglani pred puškine cevi in jih pustili umirati, sami pa so šli reševat svojo kožo. Če to čisto vidiš, zviška, moraš priznati, da ni vrag, da bi se po njej — tako objestno divja proti Brnu — ne mogli ti »Führerji« rešiti. In so se.« Kaj naj rečemo tej zlobnosti, ki se je kljub vsemu toliko zavedala svoje slabe vesti, da ni niti upala navesti, da so ti ljudje bili pred — topovskimi — cvemi? Kar z Zupančičem vzklizimo: Fej in fuj, dvakrat fuj!

Pismo iz klerofašistične Avstrije

Na Zgor. Štajerskem, v začetku maja 1934.

Velečenjeni s. urednik!

Predvsem Vam pošiljam najlepše majske pozdrave. Upam, da ste moje pismo od 16. aprila sprejeli, pa vendar si dovoljujem Vam zopet poslati malo poročilo in sicer da boste vedeli, kako smo praznovali 1. maj.

Morda Vam je znano, da so se Italijani peljali na Dunaj, da s kanclerjem praznujejo 1. maj in na ta način čim bolj povzdignejo sloves »delavskega« praznika. Pa glejte, dotični, ki so se vozili z avtomobili in motornimi kolesi, so imeli grozno smolo, ker so nepridipravi vso cesto posejali z žebliji. Seveda so imeli italijanski gostje neprilike med vožnjo, celo do boja je prišlo, tako da so Italijani ustrelili nekega meščana na Štajerskem. Lahko si mislite, da z zaželenim navdušenjem ni nič bilo. Sprevod so tvorili večinoma državni nameščenci, ki pa so korakali s povešeno glavno. Tudi ženske, večinoma članice katoliških organizacij, so korakale. Največ veselja so pač še pokazali šolarji, drugače je cel sprevod izgledal kot pogreb. Vprašam Vas, dragi urednik, kako neki naj bo to izstradano ljudstvo navdušeno? So rodbine s številnimi otroci, katerih očetje so zaprti, podpore pa nimajo, saj je celo strogo prepovedano take rodbine podpirati, katerih očetje so zaprti. Pa tudi ostalo delavstvo je istotako jako revno, ko pa so ljudje, ki že 3, 4 in tudi več let nimajo dela ter dobijo le skromno podporo. Delodajalci so prisiljeni le take sprejemati na delo, kateri so bili pri pomožni policiji itd. Naletite na očeta od 5 ali 6 nepreskrbljenih otrok, ki je že 4 leta brez dela, hodi dan za dnem, mesec za mesecem od podjetja do podjetja iskat dela, pa zastonj. Nima protekcije, ker je »brezverec« in svobodnomislec. Ali se čudite, če pišejo časopisi, da se ljudje vračajo v cerkev. Jaz sicer ne vem niti enega slučaja, pa drugi pravijo, da se lažje dobi delo, če je delavec katoliškega mišljenja. Na vsak način, svobodnomiselni nameščenci se morajo »vrniti« v naročje cerkve, sicer so v nevarnosti, da izgube službo.

Se nekaj Vam sporočam. Ljudje so vsled obsodbe sodruže Wallischevo jako ogorčeni in pravijo, da je to nezasišano, da bi celo ženskam nalagali strogo kazen, ki poleg vsega še nič drugega zakrivile niso, kakor to, da so, kakor pač zahteva ljubezen do bližnjega, nasitile in napajale svojega bližnjega.

Pa dovolj za danes. Nikar mi ne zamerite, če Vam o slovesu 1. maja ne morem poslati takega poročila, kot bi bilo na mestu, če se obhaja delavski praznik. Če Vam je prav, se še že oglasim.

Najlepše pozdrave R.

Voditelj nacionalnih železničarjev Tumpej — odžagan

Dogodki, ki so se odigrali zadnje tedne v vrstah nacionalnih železničarjev v Mariboru, so našli svoj logični zaključek na obnem zboru podružnice UJNZB, ki se je vršil pretekli četrtek, dne 10. t. m.

Ta občni zbor je bil pravzaprav

velika porotna razprava, na kateri so novi voditelji nacionalnih železničarjev sodili dovčerašnjemu »führerju« g. Rudolfu Tumpeju.

»Obtoženec je bil spoznan krivim«,

in s pritrdilom članstva razrešen svoje funkcije kot voditelj mariborskih nacionalnih železničarjev in predstavnik najrazličnejših mestih. Takozvana opozicija, kateri je pred nekaj tedni še grozilo izključenje, je zmagala in g. Tumpej, ki se je zdel do nedavna vsemogočen, je ostal mahoma osamljen, obdan od majhnega števila zvestih privrženec.

Kakor že precej voditeljev nacionalnih železničarjev v Mariboru pred njim, je sedaj tudi g. Tumpej doigral in izgubil s povrva v pozabljenju.

Hitro je pravzaprav končala slava človeka, ki v svojih stremljenjih ni poznal meje in ki v dosegu namena ni izbiral sredstev. S te strani so ga poznali ne samo socialistično opredeljeni železničarji, ampak tudi ljudje iz lastnih vrst. Vest o njegovi odstranitvi bo brez dvoma vzbudila zadoščanje pri vseh tistih, ki imajo z g. Tumpejem kakršnikoli obračun in teh je veliko število.

Kot voditelj nacionalističnih trum se je začel uveljavljati g. Tumpej počasi od leta 1929. Razpust železničarskega pogrebne društva je bilo takorekoč prvo njegovo »protimarksistično« delo in morda ne bo odveč, ako na tem mestu tudi omenimo,

da je po petih letih na vprašanje pogrebne društva g. Tumpej doživel tudi svoj zlom.

Seveda vzroki, ki o dovedli do tega, da je prišel v navzkrižje s svojo okolico, teže globlje, ali volitve delegatov za pogrebno društvo so bile vsekakor povod za javen nastop velike večine nacionalnih železničarjev proti njemu. Nekoliko je doprisnela k razčiščenju tudi njegova suspenzija. Ljudje, ki so z največjim spoštovanjem in strahom izgovarjali njegovo ime, so mahoma izgubili ves respekt.

Na obnem zboru pretekli četrtek so mu njegovi nekdanji tovariši brali levite kot jih g. Tumpej še ni slišal. Govorili o g. Gruden, Sušteršič, Vovk itd. Servirali so mu vso njegovo preteklost, ki začenja z »Jungschützem« in razodeli vse njegovo politično udejstvovanje ter stanovsko delovanje v zadnjih letih. Kritika, ki so jo izrekli, je bila porazna in nek govornik je celo povdaril, da bo potek tega obnega zboru treba ovekovečiti, dati v črn okvir in obesiti v delavnici v svarilo in opomin vsem in vsakomu. Zelo pikre besede so padale na račun devetnajstorce Tumpeju zvestih, ki so hoteli z zbiranjem podpisov rešiti »führerja« pred polomom. Omembe vredna je tudi izjava nekega govornika, da je treba odmakniti roke od takozvanega nacionalističnega pokreta, pri čemur je najbrže mišljena znana nacionalistična pretepaška akcija.

Za predsednika podružnice zveze je bil izvoljen načelnik na koroškem kolo-dvoru g. Lukačič.

G. Tumpej sam je na obnem zboru molčal, samo par jih je bilo, ki so ga skušali braniti, ali brez uspeha. Po končanem zboru je odšel v spremstvu g. Vojske, ki sicer ni železničar, pa je vseeno prišel na zborovanje, na katerem pa ni mogel ugotoviti drugega kot popoln poraz svojega najboljšega prijatelja.

Počasi zori spoznanje v vrstah železničarjev.

Ljubljana

Železniški upokojeanci snujejo zdravstveno zadrugo. V nedeljo, dne 6. t. m. se je vršilo v dvorani Okrožnega urada veliko zborovanje železniških upokojeencev, na katerem so upokojeanci razpravljali o nezdržnem položaju vsled vedno novih redukcij, zlasti pa o težkih udarcih, ki so jih doživeli upokojeanci v bolniškem fondu. Zborovanju je predsedoval načelnik v. p. g. Vargozan, o položaju pa je referiral s. Stanko, ki je opisal velike redukcije v bolniškem fondu, kjer je uprava brez glavne skupščine povišala prispevek za 100%, gotove ugodnosti pa zmanjšala za polovico. Tudi zadnja glavna skupščina ni upoštevala predloga ljubljanskih delegatov, marveč je odklonila vse predloge za povrnitev pravic upokojeencev, kar ima za posledico veliko razburjenje in izstop upokojeencev iz bolniškega fonda.

Po referatu g. Vargozana, da je nujna potrebna samopomoč in ustanovitev zdravstvene zadruge, v kateri naj odločajo člani sami in pošteno gospodarijo s članskimi prispevki, je bil soglasno sprejet sklep, da je nujno potrebno, da vsi upokojeanci strnejo svoje vrste v zdravstveni zadrugi. Pripravljali odbor, ki ga tvorijo Vargozan, Jernejčič, Korošec, Mozetič in Cvelbar ima nalogo takoj urediti vsa pripravljala dela, stopiti v stik s Savezom zdravstvenih zadrug v Beogradu ter registrirati združna pravila, na kar se bo vršil ustanovni občni zbor te prepotrebne zadruge, ki naj nudi upokojeencem v starosti in boleznih potrebno zdravniško pomoč, zdravljenje in ostale podpore, ki jih je nudi preje bolniški fond.

Na zborovanju samem je takoj prijavi-lo svoj pristanek za ustanovitev zadruge nad 100 upokojeencev. Vsi ostali pa lahko oddajo svoje prijave v Delavski zbornici, L. nadstropje, glavni vhod, soba št. 14.

Pripravljali odbor ne bo omejil svojega dela samo na Ljubljano, marveč bo

dal inicijativo za osnovanje teh zadrug tudi v ostalih krajih Dravske banovine.

Sličice iz Vajeniškega doma v Ljubljani.

Pretekli teden je sklicala Strokovna komisija zborovanje vajencev v dvorani Delavske zbornice z dnevnim redom: Strokovno obrtno nadaljevalne šole. Gotovim gospodom, ki vedre in oblačijo v Vajeniškem domu ni bilo po volji, da se je nekaj vajencev, ki stanujejo v tem domu in seveda za oskrbo redno plačujejo 350 Din mesečno, udeležilo tega zborovanja ter so takoj izvajali represalije: poklicali so dva, ki so ju smatrali za »kolovodji«, ki sta druge zapeljala, da so šli na zborovanje ter so jima odpovedali preskrbo v Vajeniškem domu z nalogo, da se morata izseliti.

Vzgojne metode v Vajeniškem domu so zelo moderne ter je priporočati, da starši zaupajo svoje otroke tako modernim vzgojiteljem. Na mehuru bolan vajenec je bil deležen teh vzgojnih metod znanega krojaškega mojstra in nekega občinskega svetovalca. Skupno z upravnikom sta ta dva gospoda napodila učence iz hodnika na dvorišče, dotičnega bolnega vajenca pa peljala v sobo, ga ozmerjala, ker je pomočil posteljo, na kar mu je eden gospod vrgel čeko na glavo, drugi pa ga je začel s pasom »zdraviti«. Proti tem zdravstvenim metodam so dijaki, ki so bili na hodniku, protestirali, na kar se jim je zagrozilo, da če hočejo, bodo se njih nabili. Prizadeleti vajenec je bil na to odpuščen iz Vajeniškega doma.

Metodam v Vajeniškem domu bomo posvetili še več pažnje ter poskrbeli, da bodo srednjeveške metode prenehale, gospode mojstre, ki se pa s takimi metodami ukvarjajo, pa bomo priporočali občinstvu, da jih bo znalo upoštevati.

Maribor

Zaključno predavanje »Svobode«. V sredo, dne 16. t. m. se bo vršilo zaključno predavanje »Svobode« v obliki prosvetnega večera. Na programu bo poleg predavanja s. prof. Stupana »O kroniki delavskega gibanja v zadnjih letih« tudi petje in nastop dramskega odseka. Pridite polnoštevilno!

Predavanje o kmečkem vprašanju, ki ga je priredila minulo sredo »Svoboda«, je bilo vkljub lepemu majniškemu večeru še dokaj dobro obiskano. Predaval je s. Štandeker, ki je v svojem izvajanju obrazložil hude boje kmetov v dobi kmečkih uporov, ki so jih fevdalci skušali udušiti za vsako ceno. Obrazložil je tudi sodobni položaj kmeta, iz česar je sledilo, da se bo moralo delavstvo tudi za to vprašanje bolj brigati.

»Borba«, glasilo Narodne strokovne zveze, je prešla v last, oziroma pod kontrolo Mariborske tiskarne. Lastnik tega podjetja je znani milijonar, tovarnar in veleposestnik g. Počučnik v Rušah, ki je tudi dejanski lastnik dnevnika »Mariborer Zeitung«. Naš list je svoječasno objavil sodno poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da ta tovarnar, ki je tudi velik rodoljub, plačuje delavcem po Din 1.75 na uro. Pričakujemo, da bo »Borba« pod novim uredništvom skoraj odigrala to skrajno izkoriščanje ubogih delavcev. »Slovenec« je svoječas poročal, da je izdajatelj »Borbe« vodja narodnega delavstva g. Tumpej. Doslej so res šli

tudi računi in dohodki skozi Tumpejevo kreditno zadrugo dr. žel.

Obnovljen mariborski kazenski senat. V terek se je vršil pred mariborskim kazenskim senatom obnovljen proces proti zas. uradniku Edvardu Sesslerju radi zločina poskusa posilstva na gđc. C. S., radi česar je bil lansko leto g. Sessler obsojen najprej pred okožnim sodiščem na 6 mesecev rtožnega zopora in nato vsled pritožbe pri najvišjem sodišču na 1 leto nepogojno, medtem ko je glasila kazen pred prvo instanco pogojno. Vršile so se nato postopane, ki je bilo končno tudi dovoljeno in se je večer vršila vsled tega ponovna razprava, ki je trajala ves dan od 9. ure zjutraj do 20. ure zvečer. Ob največjem zanimanju mariborskih pravnikov je novi senat pod predsedstvom s. s. dr. Zemljiča razglasil spremeni-eno sodbo, s katero se g. Sessler spozna sicer krivim kakor prvotno, a kazen ee spremenil na 4 mesece strogega zopora pogojno za tri leta in v treh mesecih mora plačati zas. udeleženi gđc. S. C. na odškodnino Din 3.800.—, ker sicer izgubi ugodnost pogojne obsodbe.

Bivši vodja akcijskih čet »Orjune« pred sodiščem radi nevarne grožnje. V soboto se je končala pred sreskim sodiščem v Mariboru razprava v ovadbi knjižovodje Mariborske tiskarne g. Lojze Doležala proti g. Reji Slavku, upravniku »Večernika« in »Jutra« v Mariboru, ki je igral svojčas v

Mariboru veliko vlogo kot vodja znanih akcijskih čet »Orjune«. G. Doležal je ovadil Slavka Rejo, češ, da mu je Reja grozil, da ga bo ustrelil, če bo g. Doležal javil konzorciju »Jutra« Rejevo poslovanje. G. Doležal je namreč revizor podružnice »Jutra« v Mariboru, kjer revidira blagajniško poslovanje. O teh grožnjah je g. Doležal pripovedoval tudi zas. uradniku Radu Lebanu in na policiji, kjer pa ovadbe ni hotel vložit, ker baje ni hotel škoditi g. Reji v službi. Sodišče je zaslialo nekaj prič in danes Slavko Rejo oprostil krivde in kazni. Sodišče je izreklo, da sicer smatra za dokazano Rejevo grožnjo, a ima prepričanje, da se g. Doležal teh Rejevih groženj ni resno bal. Iz podatkov razprave je bilo še tudi razvidno, da je varnostna oblast medtem odvzela g. Reji samokres in orožni list.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Litija

Dolgo je trajalo, predno je prodrla svobodna strokovna organizacija tudi med tekstilno delavstvo v Litiji, ki se nahaja v izredno težkem položaju. Smisel za organizacijo je sedaj že toliko prodrla med delavstvo, da so uvideli, da je zboljšanje iz težkega položaja mogoče le potom razredne strokovne organizacije, v kateri se bodo vsi delavci in delavke enotno borile za svoje interese. V soboto, dne 12. t. m. ob pol 20. uri se bo vršil ustanovni občni zbor krajevne podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije in je dolžnost vseh zavodnih tekstilnih delavcev in delavk, da prijavijo svoj vstop in se obnega zboru udeleže.

Ptuj

Delo brezposelnih pri regulaciji Graje-ne je še zaenkrat plačano po starem, čeprav se je delavcem že v seji odseka priznala višja plača. Pravijo, da ni sredstev na razpolago. Da se ta pribavijo, se namerava započeti z nabiralo akcijo. Mi smo že povedali, da bi bilo potrebno razširiti pobiranje prispevkov na vsakega prekomerno plačanega nameščenca, zaposlenega v mestu ter njegovega delodajalca, pa bi se zbralo potrebno kritje. In še marsikje bi se dalo kaj dobiti.

Delavec.

Pamflet na Lenina

V Ljubljani izhaja glasilo slovenskih fantov »Kres«, naslednik nekdanjega orlovskega glasila »Mladost«, ki ima baje namen utrjevati srčno in duhovno kulturo slovenskih fantov. Ta list tiska proslula Misijonska tiskarna v Grobljah. V svoji 4. številki objavlja ta list na straneh 67—70 članek »Mož obisk pri Leninu« po Italijanu Giovaniju Papiniju. Čitali smo že mnogo pamfletov, vendar tako nizkotnega, tako nesramnega in podlega, tako peklensko zlobnega kakor je ta, pa še ne. Pod čast bi nam bilo, da zavrčamo izjave in navedbe, ki jih avtor podtika Leninu in papir našega lista se ne more tako ponižati, da bi odgovarjal na kaj takega. Toda kot mlo sodbo o tem članku ponovimo lahko besede, ki jih avtor polaga v Leninova usta: »Vse, kar je v tem članku, je prazno čevkanje, prazno in noro pisanje, noro modrovanje za prav tako nore tepece.« Vendar se kljub vsemu sramujemo, da se med Slovenci najde list, ki morda celo propagira slovenstvo, pa vendar le širi tako ogabno blato in smrad preko naših gora in livad. Fej jim, pa naj bodo, karkoli že hočejo.

Razno

Kako se glasuje in spremena ustava v najpoštenejši katoliški državi Torkov »Slovenec« je vesel: stanovska ustava Dollfusove Avstrije, ki se začenja z besedami: »V imenu Boga vsemogočnega, od katerega izhaja vsako pravo, dobi avstrijski zvezni narod ustavo v svrhu stanovske razčlenbe svoje krščanske nemške zvezne države, zgrajene na posameznih deželah,« je baje »sprejeta«. »Sprejeta« pravimo? Toda — kako? Da avstrijski parlament lahko zboruje in sklepa, je treba navzočnosti polovice nosilcev od 165. To je 83. Pri scji, ki je baje odobrila 471 izjemnih naredb in sprejela novo ustavo, je bilo pa navzočih 76 poslancev. Kaj je to sklepčnost? Do sklepčnosti manjka celih pet poslancev. In kljub temu veljajo ti sklepi? Najbrž, saj smo slišali, da so jih sprejeli.

Parlament je sklepal. Za predlog je glasovalo od 165 poslancev asmo 65, torej komaj 39,39% vseh poslancev — pa je kljub temu bila »sprejeta« nova ustava? Seveda — ker so 73 socialno demokratičnih poslancev oropali mandatov, ki jim jih je dalo ljudstvo in menijo, da je ta rop tudi in sankcioniran. In če glasuje 39,39% poslancev za kak sklep, mora ta po krščanskem, od Boga dano pravo veljati za vse in je haje celo soglasen sklep. Le tako naprej. Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarilo s slepoto. Tudi stanovščinarje so udarili in pogubljenje ni daleč.

Upeneljevanje mlričev na češkem raste. »Pravo Lidu« poroča: Upepeljevanje mlričev je zadnjih 10 let v Čehoslovaški znatno naraslo. Meseca marca je bilo v republiki upepeleno skupno 510 oseb, od tega

Oto Bauer Vstaja avstrijskih delavcev

njeni vzroki in posledice

15

Prevala Talca

Strankin načelnik se je zmeraj bal, da bo ostal schutzbund v boju osamljen in da bodo široke proletarske množice sicer z največjo simpatijo spremljale boj, ne da bi se ga tudi same udeležile. Zato stranka ni marala boja preje pričeti, dokler bi ga ne započelo kako tako sovražnikovo dejanje, ki bi razburkalo strasti celotnega delovnega ljudstva. To je bil ves zmisel politike »štirih točk«. Izzivanja diktature in ogorčenost najnaprednejših plasti delavskega razreda pa so ta načrt preprečile. Sunek Linčanov je povzročil boj v trenutku, ko je sicer kazalo, da bo sovražnik napravil nekaj, kar bi spravilo na noge velike množice delavstva, vendar pa tega dejanja nasprotnik še ni napravil.

Tako so avstrijski schutzbundovci po junjskem boju podlegli. Toda če so bili že premagani, so vendar podlegli častno in slavno. V Italiji se ni delavski razred prav nič uprl Mussolinijevemu pohodu na Rim. V Nemčiji sta socialna demokra-

cija in komunistična stranka brez boja podlegli fašizmu. V Avstriji pa je elita proletariata, ki je bila zmožna boja, pokazala, kako se znajo svobodoljubni delavci braniti, če je svoboda v nevarnosti. Generacije delavcev bodo pripovedovale otrokom o junaštvi avstrijskih schutzbundovcev ter vzgajale sinove v duhu borcev za svobodo avstrijskega delavstva. Iz prelite dragocene proletarske krvi bo vzkllala bujna setev. Avstrijska socialna demokracija bo zmagovito zopet vstala iz spomina na naše padle in one, ki so bili pred premkim sodom obsojeni, iz bojne slave, iz sovraštva proti morilcem, ki so po občinskih hišah morili žene in otroke, iz sovraštva proti rabljem, ki so prinesli pod vislice ranjenca, in proti njihovim pomagačem, ki so odobrvali krvavo delo rabeljske vlade, pa najsi sede ti pomagači na škofovskih stolčkih ali pa v judovskih uredništvih. Rdeča zastava, pobarvana s krvjo naših junakov, bo nekoč znova zaplapolala nad Dunajem in Avstrijo.

Silen je bil odmev dunajskih bojnih dni v vsem proletarskem svetu. V Angliji in v Franciji, v Belgiji in na Nizozemskem, v Švici in v Češkoslovaški, povsod od Španije do baltskih dežel, v rdeči Rusiji, onstran oceana v Ameriki — povsod so delavci na ogromnih zborovanjih demonstrirali za boreči se avstrijski proletariat, povsod so pre-

klinjali njegove morilce in rablje. Socialisti vsega sveta so smatrali za sramotno, da se je nemški delavski razred brez boja udal fašizmu, čutili so, da se je radi tega usodno ohrabrila reakcija. Vsi so ponosni in se čutijo ohrabreni, ker so se avstrijski delavci z orožjem v roki uprli fašizmu, ker so rešili revolucionarno čast internacionalnega socializma, ker so rajši započeli upen in enak boj, kakor da bi se udali; naš upor je ojačil revolucionarni odpor svetovnega delavstva, obenem pa je to silno svarilo fašistovski reakciji vsega sveta. Svetovni proletariat je ljubil rdeči Dunaj radi njegovega mirnega socialističnega dela; radi gradbe stanovanjskih hiš, radi njegovega mojstrskega socialnega skrbstva, radi njegove šolske reforme. Svetovni delavski razred ljubi danes rdeči Dunaj še topleje radi njegovega revolucionarnega dejanja, radi njegovega junaštva, radi njegove, za svobodo prelite krvi. Bolj ponosno kakor kadarkoli preje pojo delavci v vseh jezikih civiliziranega sveta Brüglovo pesem o dunajskih delavcih:

Ponosno prapor naš vilhra nad nami,
bodočnost svetla v njem žari;
da jo dosežeš, korakaj z nami,
smo dunajski delavci!

(Dalje prihodnjič.)

v Pragi 234, v Libercih 49, v Pardovicah 56, v Mostu 32, v Nymburgu 9, v Moravski Ostravi 28, v Českých Budějovicah 12, v Plznu 30, v Brnu 33, v Olomucu 17, v Rybnicích 10. Po veri je bilo največje število upepeljenih rimokatolikov (236), brezkonfesijcev (121), češkoslovaške cerkve (85), evanđelske (49), češkoslovaške (5), izraelske (13), ostali so pravoslavne, starokatoliške, grškokatoliške in metodistične vere. Od otvoritve krematorijev je bilo upepeljeno 49.370 umrlih, v Pragi sami 24.755.

Zatvornice pri železniških prehodih bodo tam, kjer je bolj slab promet, stalno zaprte in zaklenjene. V slučaju potrebe jih bodo železniški čuvaji odpirali s ključem. Povedano pa ni, ali bodo k takim prehodom tam, kjer ni čuvajnice v bližini, postavili novo. Kajti ne moremo si predstavljati, da bi bilo v prid neoviranemu prometu, če bi moral voznik, ki bi želel z vozom preko železnice, iti pol ure daleč do najbližje čuvajnice po ključ. V okolici mesta, kjer je promet živahnejši, bodo pa zatvornice sploh odpravili in jih bodo nadomestili z velikimi svarilnimi tablamami. — Menda imamo še premalo nesreč.

„Prijatelj Prirode“

T. D. »Prijatelj Prirode« podružnica Ljubljana. V nedeljo, dne 13. t. m. se bo vršil že napovedani izlet na Rakitno in v Iški vintgar. Odhod zjutraj ob 6.20 uro z vlakom do Preserja. Zbirališče pred glavnim kolodvorom. — Ob binkoštnih praznikih se priredi dvodnevni izlet skozi Vintgar in Poključsko luknjo na Mrzli studenec ter čez Koprivnik v Bohinjsko Srednjo vas in k Bohinjskemu jezeru. Odhod v nedeljo, 20. t. m. ob 5. uri zjutraj z izletniškim vlakom do Blejske Dobrave, povratek v ponedeljek zvečer z izletniškim vlakom iz Boh. Bistrice. Vozne listke za izletniški vlak je kupiti do Boh. Bistrice. — Odbor poziva vse delavske turiste, da pristopijo k svojemu turističnemu društvu in pomogajo širiti med delavstvom veselje do turisticke in planinstva.

Književnost

Prejeli smo: Pierre Benoit: Königsmark. Poslovenil Boris Rihteršič. Založil konzorcij »Nove Dobe« v Celju. Strani 207, cena 18 Din, po pošti 20 Din. Konzorcij »Nove Dobe« v Celju je pravkar izdal ta pomembni roman člana Francoske akademije Pierra Benoita, enega najbolj čitanih pisateljev sodobnosti. Knjiga se odlikuje po čudovito lepi kompoziciji in izdaja res mojstra pripovednika, kakršnih premoremo v sedanosti le malo. Po svoji vsebini je zgodovinska sinteza. Slika nam znano zgodovinsko dramo srednjeveškega pustolovca grofa Königsmarka in vzporedno z njo podobno dramo, ki se je odigrala tik pred začetkom svetovne vojne in v njenih prvih dneh na dvoru ene izmed nemških držav. Vmes pa se prepleta tragična, čudno lepa ljubezen knežnje Aurore, zagonetne Rusinje in mladega francoskega visokošolca. Naroča se pri upravi »Nove Dobe« v Celju, Strossmayerjeva ul. 1.

Amerikanski pisatelj Louis Adamic, ki je lani obiskal tudi Jugosla-

vijo, je rekel v nekem klubskem predavanju: »Današnja kriza je socialna in drastična akcija je potrebna. Kriza se ne bo rešila sama, niti je ne morejo rešiti posamezni sloji; potrebna je skupna akcija vsega ljudstva. Ameriško ljudstvo mora prej ali slej spoznati, da je pot nazaj v stare razmere za vedno zaprta in edina pot, ki je zdaj pred nami in katera vodi do splošnega blagostanja, je — odprava starega sistema privatnih industrij in privatnega dobička.«

Glose

Znamenje današnjega časa. Često pravijo, da je fotografija točen in neizpodbiten dokaz izvršenega dejstva. Videti je, da bo res tako. K temu nas zlasti potrjujejo dve sliki, ki smo jih videli v zadnjem času. Eno predstavlja nekega italijanskega visokega cerkvenega kneza, menda celo kardinala, kako vzgledno koraka pri zadnjih »volitvah« k volilni žari, da poda svoj pristanek in odobrilen glas za politiko italijanskih — in s tem vseh — fašistov.

Menimo, da sta sliki dovolj jasno povedali, kaj predstavnik najvišjega klera

Kaj so bralci res norčevanja vredni stvorili? Sredi minulega tedna je prinesel »Slovenec« na prvi strani precej uspele karikaturo, kako prevažajo skozi Avstrijo na

Otroške nogavice	od Din 3— navzgor
Otroške kratke nogavice	3 50
Damske nogavice	6 50
Damske kratke nogavice	4—
Moške kratke nogavice	3—
Moške sportne nogavice	13—
Pole-srajce za otroke	14—
Kopalni pasovi	5—

kakor tudi vse druge volitve in kopalne potrebščine poceni pri

Eksportna hiša Luna
Maribor, Aleksandrova c. 19

Za birmo! Za potovanje! Za birmo!
Oglejte si izložbo!

Ročne torbice, denarnice, kovčke, žoge, nahrbtnike i. t. d. nudi v veliki izbiri po najnižjih cenah

Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13

LEGAT ŠPECERIJA
DELIKATESE
ZAJTRKOVALNICA
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 28

Najboljši cviček
Iz Gadove peči ter pristna štajerska
vina toči
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafika“

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Zlate ure
od Din 230— naprej, samo pri
M. Ilgerjev sin

Madžarsko orožje, topove, granate itd. pod nazivom jajc, mesa, zelenjave itd. Vendar, kdor kaj takega vidi v »Slovenec« in obenem ve, da se vse to vrši pod protektoratom katoliško-stanovskega Dollfusa za katoliško stanovsko Madžarsko, in v obrambo vse-mogočnega katoliškega klera in aristokracije, kar vse »Slovenec« z navdušenjem podpira, ta res ne ve, koga ima »Slovenec« za norca: svoje bralce ali samega sebe?

Zatiranje javnega mnenja Časopisna politika v Nemčiji

Sedanji nemški režim ni prav praktičen. Vsa njegova oblast je zrasla na hujskajočih frazah proti mirovnim pogodbam, Židom, tujerodcem itd. Tako vzgojo je Nemcem dal že Bismarck in za njim Viljem II. Razumljivo je, da je nemška buržuazija in indiferentna množica za iaka

gesla še vedno dostopna, zlasti, ker je nemški imperializem doživel v svetovni vojni grozovit poraz.

Režim je skušal prikrojiti vse javno življenje po svojem kopitu. Toda Nemci mnogo govore in pišejo. Celo režimski govorniki so prisiljeni, da časih govore o socialnih pravicah in zahtevah narodov. Ventiliranje takih vprašanj je pa nevarno za režim.

Hitlerjev režim si hoče naglo pomagati iz zadrege. Izdajali se bodo uradno govori uradnih referentov. Želeti je komentiranje govorov in raznih vršanj, vendar bo režim (seveda le izjemoma) preprečil vsakršno objavljanje poročil o govorih, dogodkih itd.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

K birmi v Tivar-oblekah!

Zakaj? Ker so lepe, poteni in trpežne!

Birmanske obleke za dečke:
Din **110' - , 130' - , 160' - , 240' - , 340' -**

Otroški kostumi in mornarske obleke:
Din 60' - , 70' - , 90' - , 110' - , 130' - , 150' - , 190' - , 210' -

Obleke za gospode:
Din 140' - , 170' - , 190' - , 240' - , 290' - , 390' - , 490' -

Modne hlače:
Din 50' - , 80' - , 110' - , 140' - , 160' - , 190' -

Prepričajte se o tem v naših prodajalnah!

TIVAR-OBLEKE